

Naar Audenaerde.

In Juli kregen wij een fameuze hittegolf die het water uit den vijver opzooog en de karpers in het driftzand joeg.

Knorre, de kraai, lag tot 's avonds toe, te gapen dat ik er compassie mede kreeg en haar in den kelder stak waar ze huis gehouden heeft als een Duitscher te Leuven in 1914. Ze heeft er alles het onderste boven gegooid en een heele boel blinkende voorwerpen weggesleurd en onder ton en kolen opgeborgen, zoodat ik er nog de helft van mis. Zekeren dag begingen wij de onvoorzichtigheid een emmer kalkwater in den kelder te zetten en daarin heeft Knorre haar eerste bad genomen tot zij er uitzag als een witte raaf.

'k Heb nooit zoo'n ellendige lor gezien als Knorre toen ik haar uit den emmer opvischte. 't Was klare pap en ze had rooie oogen als een papegaai. Toen ik haar onder de pomp hield heeft ze op al haar voorouders geschreeuwd en me de leelijkste woorden uit het kraaienvocabulaire toegeworpen. Twee dagen lang heeft ze mij niet willen bezien en zat ergens in een boom al haar keukenlatijn uit te vloeken en bleek hier mede zoo rijk aan fantasie als de schoonste van al de weelderigste dichters.

Het is geen weer om te werken ; gelukkig dat mijn vacantie is aangebroken. Wij hebben toen vaarwel gezegd aan hond, kat en kraai, aan alles en allen wat ik op mijn dorpke lief heb en met Edouards auto en onze vrienden Geo de la Violette, Mon van Offel en Raf van Os zijn wij een toerke in Vlaanderen gaan doen.

Wij doen thans de reis, zooals iedereen, per auto. Een auto is als uw huis. Ge voelt er u op uw gemak en zit er vrij in. Gij kunt gaan en keeren zooals ge wilt. Men hangt niet meer van uur, van tijd en van omstandigheden af ! Men zit er niet opgepropt als in trein of in tram. Ge moet geen uur van te voren naar 't station loopen om dan nog met stooten en met wringen een plaats te bemachtigen. Ge wordt niet gederangeerd door lastige geburen, die tegen uw heug en meug, de raampjes dicht of open houden ; niet door geparfumeerde vrouwen, niet door stinkende pijpen of door den dikken rook van allerhande verdachte tabak. Ge krijgt een gevoel van onafhankelijkheid dat aan het leven een dubbele waarde geeft. Men geniet tienmaal meer dan vroeger. 't Is mij gebeurd dat ik, na een zestal uren in een snel tempo te hebben doorgewerkt, wat zwaarhoofdiger werd. Ik belde mijn vriend Edouard op en tien minuten later zat ik verre van 't zoele bureau ergens in Gods lieve natuur en voelde mij weldra frisch en opgeruimd als te voren. Is men op reis dan is men niet gebonden aan een vastgestelde route. Men kan alle wegels en

paden inslaan die berijdbaar zijn, alle schilderachtige hoekjes van heinde en verre bewonderen, stil houden voor natuur- en oude monumenten, kerken bewonderen en steden bezichtigen. Binnen een paar uren is men aan zee of in de Ardennen. Heeft men geen lust des Zondags tehuis te dineeren dan rijdt men naar Scherpenheuvel, naar Thienen, Hasselt, Leuven, Groenendaal of elders waar er fijne brokjes worden opgediend. Is men zeer haastig, dan kan men, als een groote exprestrein, doorrijden. Heeft men een dringende boodschap te verrichten dan is dezelfde op een half uurtje afgehandeld en zit men weer op zijn kantoor. Edouard's rijtuig is een Daimler van Engelsch fabrikaat. Alle stukken zijn van sterk metaal, onverslijtbaar. Het is een groot en zwaar rijtuig, maar er liggen vier en twintig paarden voor die u, in één wip, vijftig meter verder brengen. Edouard kent zijn motor als zijn kerkboek. Hij luistert naar het minste, het fijnste zijner geluiden. Hoort hij een abnormalen klank dan weet hij dadelijk waar de pijn ligt en herstelt op een ditje en een datje. Zijn ijzeren vuist bedwingt het sterke tuig. Hij is een kerel als

Edouard.

een boom, met een haarbos dien hij waarschijnlijk een der nazaten van Perseus heeft afgetruggeld want men herkent zeer goed de lokken van Medusa. Het zware rijtuig bolt als « tegen den grond geplakt » zooals men dat noemt. Edouard is een kalm en behendig voerder.

Kijk, daar is de baan vrij. Een lange, lange met boomen beplante weg ligt open. Nergens een oneffenheid te bemerken. Nergens een huis, een kind of een ander sterveling. De Daimler snort zachtjes, zuigt de naphte als een kind de tutterflesch. Het rijtuig glijdt over den macadam als over een spiegel, bijna geruischloos. Geen gedreun meer van wielen, blankuit rennen de vier en twintig paarden als de wind over een meer. De boomen vliegen voorbij. Nu en dan komt een insekt zijn ingewanden tot spijs tegen de voorste ruit slaan. De snelheidsmeter stijgt : vijftig ! zestig ! zeventig ! tachtig ! negentig ! honderd ! Niemand in 't rijtuig spreekt een woord. Men hoort alleen nog de snelheid die gaat als een bolied door het ruim. De onderlip van Edouard ligt vastgeklemd op zijn bovenlip. Strak voor zich kijkt zijn blik. Zijn hoofd helt wat naar rechts als iemand die goed luistert. Ginds naderen wij een kruisbaan. Geleidelijk, onmerkbaar vermindert de vlucht. De paarden brullen hun koperen geluid door de eenzaamheid der streek : Uit den weg ! Uit den weg ! Langzaam snorren zij voorbij het gevaarlijke punt, zuigen dan weder gulzig de brandstof op en stormen en hollen op de baan. Zoo'n rit is waarlijk iets genotvols, een bedwelming, een zalige roes ! Nu naderen wij een stad. Het gezuig der naphte houdt op. De auto bolt thans op zijn snelheid, vermindert haar vaart tot twintig, dertig in het uur. De verkeersagent geeft vrij baan maar Edouard zal hierom niet vlugger rijden. Angstvallig kijkt hij of er geen kinderen in de buurt zijn of verstrooide lieden. Het is gebeurd dat een kind plots een huis kwam uitgelopen en zich te midden van den straatweg plaatste een paar meter van de Daimler. Met één druk nagelde Edouard het voertuig ter plaatse, liep op het kind toe, gaf het aan zijn moeder die, in woede ontstoken, den kleine aframmelde, zoodat de steeds zoo kalme Edouard haar de huid... volschold met zijn typische Kempische tirelantijntjes.

Rijden is plezant ! Men moest ieder familie een auto geven, al was het maar om in de Lente de appelboomen in het land van Loon te zien bloeien, de Bloedprocessie te Brugge, de Boetprocessie te Veurne te bewonderen, of naar Doornik, Ath, Mons, Mechelen den reuzenstoet te gaan begapen en al de kermissen van 't land bij te wonen uit louter nieuwsgierigheid.

En als het onmogelijk blijkt dat iedereen van een auto voorzien wordt, dat zij dan maar eens Edouard aanspreken, die zal hen wel eens medenemen op een tochtje. Want hij heeft een hart van goud.

*

* *

Wij zouden dus naar Vlaanderen rijden met ons vijven en spoedden ons naar de ponton, waar wij plaats moesten nemen in de lange rij der wachtenden, een kwartier, een halve uur tot, plots, de op en neer

stappende Edouard, de kaaksbeenderen overeenknauwde, met een zoet woord in het rijtuig stapte, zijn motor in gang stelde en met toeteren en blazen zich loswerkte uit den chaos van allerhande voertuigen.

Twintig minuten later stonden wij op de brug te Boom, te kijken op het voorbijstroomende Rupelwater en op de lange rij booten die traagjes, traagjes door een gat van de brug kropen.

Ook hier kwam aan het wachten een einde, zooals aan alles en bevonden wij ons weldra op den smallen straatweg, voorbij Willebroeck, waar wij telkens en telkens in 't slijk mochten uitwijken om een zwaar geladen kar voorbij te schieten.

Eenmaal voorbij Willebroeck schijnt de baan door de openbare en private besturen vergeten te zijn. Geen enkele aanduiding meer die ons aanwijst op weg of op gevaren. Voor de twee winkelhakige draaien te Lippeloo is door niets gewaarschuwd, evenmin als voor de gevaarlijke virage te Baesrode waar men plots op den spoorweg staat, noch, verder, voor de twee korte zwenkingen in hetzelfde dorp. De wegen zijn er smal en de wagenmenners missen alle gediensigheid en 't gezond verstand om een auto het minste plaatsje op den straatweg te gunnen. Er was daar niemand die één centimeter van den weg vrij liet.

Te Baesrode kwam er dan nog een moedwillige fietser, die zijn pad zocht te midden van den straatweg, tot plots de ketting van zijn fiets brak, de man bijna onder het rijtuig geraakte en den kalmen, bedaarden Edouard overstelpte met een zondvloed krakers.

't Stond geschreven dat we dien-dag pech zouden hebben. Honderd stappen verder reden wij achter een wagen en wilden we juist in 't slijk afdraaien om voor te geraken, toen de voerman zonder teken of verwittiging, links afzette en een boomgaard opreed. Dank zij Edouards koelbloedigheid, werd een ramp vermeden. Voerlieden van alle slag mochten er wel eens aan denken hoe noodig het is voor ieders veiligheid de hand ter verwittiging uit te steken, wanneer ze van de baan afwijken.

Voorbij Dendermonde, langs den kronkelenden Scheldedijk, zagen wij, naast den straatweg, een wagen stroo in rust. Niet zoodra waren wij op vijftig meter genaderd of daar krijgt de boer ons in de gaten, rukt aan de teugels en stelt zich voor onzen neus te midden der straat en gaat stapvoets voor ons uit. Het was onmogelijk hem voorbij te schieten. De man lachte ons uit en floot daarbij nog een deuntje, gedurende een groot kwartier.

Edouard lachte ook, maar met de beminnelijkheid van iemand, die een pint benzine heeft gedronken. Mon kamde zijn lokhaar, met de onverwoestbare kalmte van een stoïcijn. Geo knauwde de een praline na de ander op, ad fundum van den grooten zak, en scheen vermaak in 't zaakje te vinden. Raf's bleek gelaat kreeg een aschgrauwe kleur van verbouwereering. Ik zei niets, zoodat Edouard mij

vol onrust aankeek en mij vroeg of ik het soms te voet wilde aftrapen.

Toen de boer afdraaide en ons een militair salut bracht, heb ik iets gezegd dat gelijk mosterd en peper uit mijn mond kwam gevlogen. God vergeve het mij!

Te Zele was 't pretje alras vergeten. 't Moleke dat op het groote plein staat en de nette, witte huizekens waren met al onze aandacht weg. Het lieve moleke, boven op een bergske, zoo eenvoudig en zoo schoon!

En ten einde het lange dorp, op een archaïeken eik, oud van eeuwen, zagen wij een kapelleke staan met een Onze Lieve Vrouwe in,

Ed. Van Offel.

dat Van Os met droomende oogen en begeerlijk aanschouwde om het te kapen en in zijn prachtige verzameling een eereplaats te geven.

Den Raf wilde absoluut een kiekje nemen van den ouden boom. Uit een daarnaast staande herberg komt, op waggelende beenen, een jonge kerel te voorschijn en brabbelt dat hij wil poseeren. Wij ontraden het hem. Niets te doen. Een bedronkene is een koppigaard. Hij wijkt niet van de plaats. Wij voelen grooten lust om den nieuwen vriend te jonassen, maar in het deurgat staan nog een zestal kerels het spel van hun makker na te zien.

— Ga weg, roept Raf, ge komt er niet op.

- Ik moet er op, dji ! raast hij.
- Niet weggaan, Jef ! roept men hem toe.
- Van eigensniet ! brabbelt Jef.

In zijn waterachtige oogen vlamt een rood vuur. De kerel is dwars.

— Ge zult dien boom niet trekken of ge trekt me mee, wat denkt ge wel, stadsratten !

— Weet ge wat, Raf, zeg ik, trek ons dan aan de overzijde van de straat...

Wij gaan den weg over en stellen ons tegen het huis op. Jef achter ons. « Klik » ! doet Raf en de boom en zijn beeldeke zitten in de camera.

Lachend stappen wij in de Daimler. Jef zwikt achter en voren en werpt een pak kromme volzinnen ons achterna. Hij wil de Daimler in, maar Edouard hult hem in een wolk van stinkenden rook, zoodat Jef zich slap omdraait en door zijn makkers vierkant wordt uitgelachen.

Wij vliegen naar Overmeire, draaien links af en gaan een tas koffie drinken in een der talrijke gasthoven die het groote Donckmeer bezoomen. Dit meer is van een ongeëvenaarde schoonheid in ons land ; rustig, kalm, doorsneden van eilanden, omgeven van boomen, begrensd door akkers en weiden. Op een zandheuvel staat het oud kapelleke van Bareltonck ; vandaar uit heeft men een prachtig zicht op vele kerktorens, dorpen, gehuchten, kouters, op een gedeelte der schoone Scheldestreek.

Het meer is een oude arm van den grooten stroom. De vloed had er een bed gevormd van oude boomen, struiken, vettig slib, van allerhande bijkomstigheden. Hierdoor werden dikke turf- en moerlagen gevormd, die aan de omliggende bewoners rijken voorraad van brandstoffen verschafte, ten tijde toen de steenkolen nog onbekend waren. Een deel van den moerasachtigen arm werd in akkergrond herschapen ; het uitgegraven moerland vormde een waterplas van zes en tachtig hektaren en aldus ontstond het meer van Donck of van Overmeire. Een sluis houdt het meer met Scheldewater op peil.

Aan den oever van het meer heeft men een laboratorium opgericht waar geologen heel wat hebben ontleed. Zoo verkreeg men een rijke documentatie van de gesteldheid van den grond eeuwen oud.

Baders spelen in het meer. Hier en daar staan zij slechts tot aan de knieën in het water. Elders ziet men ze in de diepte verdwijnen. Een hunner vischt een resem mosselen op en toont ons die bengelend aan zijn hand als een paternoster zwart blinkende schelpen.

Bij storm en ontij schijnt het hier vreeselijk te spoken. De baren worden met wild geweld omhoog gezweept.

In den zomer komen hier duizenden en duizenden vreemdelingen.

Aan de kerk van Overmeire zien wij een monument opgericht

aan de nederige helden van den Boerenkrijg. Hier was het dat deze strijd in 1798 ontstond. Aan het monument werd, eenige jaren geleden, een gedeelte bijgebracht dat de gesneuvelden van den grooten oorlog huldigt.

*
* *
*

Boven Overmeire lag de straat opgebroken en sukkelden wij van berg in put, in moeraspap en andere ongelijke dingen die voor een modern voertuig speciaal zijn aangelegd.

— Als we weer langs hier komen, zei Edouard, zullen we een prachtige baan hebben.

Troostrijk woord, belofte vol hoop. Inderdaad, te midden van de straatsteen en staken piketten waarlangs landmeters loerden om 't rechte eindje te vinden. Men gaat daar de veelvuldige bochten afsnijden om de baan op Gent te verbreden en recht te trekken.

Nu gaat het op een goede baan door Destelbergen. De zware torens van Gent liggen brandend in de zon. Een halve uur later staan we buiten de Kortrijksche poort aan de oude afspanning De Ster en spoelden onze emoties door met een lekker glas limonade.

Voor De Ster stonden vele vrachtwagens. Enkelen der voerlieden waren reeds fel aangeschoten en goten met Gentschen triple hun maag tot aan hun keel boordevol. Toen deden zij de tjakken klappen en riepen op hun paarden met heesche stem : Ju, verknobbelingen, ju !

— Die zal ik onderweg moeten in 't oog houden, zei Edouard, zoo'n zatte processie !

Vijf minuten later reed Edouard, zonder toeten of blazen, hen voorbij. We keken even om. De vier laatsten lagen op hun wagen en sliepen den zwaren slaap der onverzadigden. De eerste zat, de klep van zijn klak op zijn oor, met waterachtige oogen het pootje geld te tellen dat hij uit zijn giletzak haalde en te berekenen hoeveel pintjes er nog op afkonden. De teugels had hij aan een kram gehangen en de paarden gingen te midden der baan met den zekeren stap van dieren die hun weg kennen en zich verstandiger toonen dan hun baas.

De steenweg is breed, goed gekasseid, geflankeerd met prachtige boomen. Niemand te zien zoover het oog reikt. Edouard is in zijn element. Zijn Daimler snort in vliegende vaart langs kasteelen, villas, parken, luthoven. Wij snellen Zwijnaarde voorbij en vliegen door 't witte Seeverghem.

— Hier ben ik geboren ! roept Mon.

— Wat zegt-em ? vraagt Edouard.

— Dat hij, steeds zoo karig met zijn woorden, te Seeverghem geboren is !

— Ge zoudt het hem niet aangeven ! mompelt Edouard.

*

* *

Nog enkele schoone dorpen. Hier zien we de naweeën van den oorlog. Een kapotte kerk, de flanken uitgespuwd langs poort en muren, verbrokkelden toren, gapende vensters. Overblijfsels van den Duitschen aftocht !

Mullem ! Eine ! Wij kijken in de vallei der Schelde. Te allen kante breede tarwe-, haver- en gersteschooven, de velden golven. De zomerzon legt alles in gloed, de landen zijn van goud en daar boven wuiven de groene boomen, plekken de witte hoeven, de puntige torens, de roode daken der dorpen. Het is een wonderbaar land dat rimpelt, deint, zwelt in groote bogen en heuvels en zich uitstrekt verre, verre naar Schoorisse anderzijds der vallei, naar Nederbrakel, Vloesberghe.

Mullem ! Eine ! Schoorisse ! Land vol bekoorlijkheid, dat ons schrijvers en dichters schonk als de gebroeders Styns, de Teirlinck's, de Tière, Omer Wattez, e. a.

Wij spreken over hun werk, het smijdige, veie, malsche, kleurrijke als hun grond, origineel als hun streek, hoog en schoon.

Welk een land en wat een volk ! Zie de boeren en de pronte, preutsche boerinnen op het veld, goud gebrand als de klei, als de tarwe, zwaar gebouwd en sterk, levenslustig.

Hier en daar verrijzen de stroomijten. Geen schuren kunnen den rijken oogst bevatten. Het is al goud wat men ziet en rijkdom, de weelderige rijkdom van het overschoone Vlaanderen. Nu begrijp ik het schilderij van Buysse, dat ik op een tentoonstelling zag, één spetering van zon en gouden oogst. Wat is het stroo van de Kempen paal en bleekjes tegenover de gezwollen, forschige halmen van Vlaanderens akker. Gegroeid in de vruchtbare klei van 't land dat naar den Hooge zijn weelde tilt in een geweldig, trotsch gebaar van liefde.

Wij rijden de vallei in. Audenaarde met zijn zwaren kerktoren en het fragiel, precieus profiel van zijn stede huis, de parel van onze vooreeuwsche gebouwen, rijst voor ons oog op.

Wij stappen uit op de Groote Markt.

Mon opent wijd zijn oogen ; zijn kunstenaarsblik aanschouwt de teedere rococofontein op de plaats, een trek van tevredenheid monkelt om zijn lippen ; het is de lach van den kunstenaar bij het aanschouwen van iets wezenlijk schoons.

Raf steekt de handen in de zakken, staat in bewondering voor de fragiele gothiek van het stadhuis en weet anders-niet te zeggen dan : Verkromme !

Edouard had ooren noch oogen voor de zoo kwistige architectonische weelde. Hij keek naar de lucht waar reusachtige wolken dre-

ven, naar de roode daken die gloeiden, naar het uitgestrekte plein, één groote plek helderheid.

— De zon ! de zon ! riep hij. Kijk nu toch eens naar de zon !

Wij keken en zagen de zware wolken er rennen, achterna gezeten door 't vurige licht, de stede vervend in groote vakken getemperde kleuren ; wij zagen ze op de hoofdkerk, op den toren, op 't prachtige stadhuis hun fantasiën gieten tot de oude steenen brandden in den toon en de atmosfeer van 't wonderbare land en alles, alles rondomme klaar werd en doorzichtig als zuiver kristal.

Geo, die het ledige pralinezakje in 't water der fontein wilde werpen, verfrommelde het in zijn hand en borg het op in een zijner zakken, beschaamd over zijn voornemen.

Toen gingen we naar « De Gouden Appel », een oud gasthof, zooals er in onze Vlaamsche steden nog zooveelen zijn, waar ons, door een vriendelijke hand, een tas geurige koffie werd voorgezet.

Mon wilde echter een glas bier, een pint schuimend Audenaardsch. Hij had reeds zoo menigmaal over zijn smaak en kracht gehoord en wilde thans, ter plaatse, volop genieten van 't milieu en zich het Audenaardsch burgerrecht toeëigenen. Hij kreeg zijn pint, een groote, met een donker, zwart vocht.

— Kouwe koffie ! riep Edouard. Wie drinkt er op reis kouwe koffie ! Ge zijt bestolen, man !

Mon stoorde zich niet, dronk een flinken teug, smakte met de lippen of hij surkel had geknauwd en, voor de eerste maal zijns levens, voelde hij in zich een schuchterheid naar de waarheid opkomen toen hij vroeg :

— Is jullie koffie ook zoo zuur ?

*

* * *

We zijn niet op reis om de wereld te ontdekken en om huis voor huis te bezichtigen en ons te vermeien in merkwaardige geveltjes, oude steenen, luifels, beelden en monumenten, en alles wat in deze heerlijke stede spreekt van vroegere dagen en de schoonheid van vergane eeuwen. Audenaarde is een merkwaardige stad hoewel niet zoo kostbaar bewaard en niet zoo verscheiden in rijkdom als Brugge.

In zijn « Op Wandel » zegt Hugo Verriest :

« Wat is Audenaarde toch, hier en daar, een vriendelijk nest. Wat heeft het schoone stukken, hoeken en brokken. »

Van zijn vroegeren rijkdom en nijverheid weten wij dat Audenaarde eenmaal beroemd was om zijn tapijtweverijen. Keizer Karel hield er open hof en hier trof Jeanneke van der Ghinst zijn harte, zoodat ons, uit keizerlijk bloed, Margaretha van Parma geschonken werd.

De stad zelve is ongeveer twee duizend jaar oud. Het stadhuis is een der schoonste monumenten van ons land. Boven op den toren

prijkt « Hanske 't Krijgertje ». In den loop der vier eeuwen van zijn bestaan, heeft hij reeds verschillende vreemde pakjes gedragen : Een Oostenrijksch, een Spaansch, een Fransch. Ik weet niet of de Duitschers hem in hun grauwe tenue hebben gestoken, doch nu schittert hij in gouden gewaad boven de huizen en heeft een manhaftig uiterlijk met zijn grooten hellebaard in de hand.

Als tweede monument van groote waarde moet de kerk van O.-L. Vrouw van Pamele gemeld worden. Er zitten nog Romaansche gedeelten in die later met Gothiek werden bijgewerkt. Ieder eeuw droeg haar schoonheid tot versiering van het grootsche gebouw bij.

Daar wordt ook het oude beeldeke van « O.-L.-Vrouw te Water » tegen een pilaar uitgesteld. Onder dit beeldje staat te lezen :

« Doet hier u caritate tot
cieraet van Onze Lieve
Vrouwe te Waele, geseyt
O. L. Vrouwe ter water,
opdat gij mogt bevrijd zijn
van een subite dood van
het perijkel van te ver-
drinken ende alle andere
onheilen van het water...

Het stedeke ligt zoo ver afgelegen, zoo ver weg van de centrale banen, en is aldus van de meeste Vlamingen vergeten, maar toch raden wij allen aan, die houden van 't Vlaamsche verleden en de kunst liefhebben, op hun reis een kleinen omweg te maken en Audenaarde aan te doen. En dan verder Ronse te zien en de omgeving, die met fierheid Vlaanderen's Ardennen mag genoemd worden. Zij zullen er onvergetelijke stonden genieten.

Wij zaten gereed om naar Ronse te rijden, maar wij misten Geo. Hij was ongemerkt verdwenen toen wij den moed van Mon aan 't bewonderen waren waarmede hij den beker tot het bittere einde ledigde.

Grinnikend had Edouard hem bekeken en gezeid :

— Dat is straf ! Als we nu maar geen last met hem gaan krijgen.

Mon sloeg zijn groote oogen meewarig naar omhoog als vol medelijden voor zoo'n onzin.

Daar draaide Geo den hoek van een straat om, het gelaat stralend van vreugde. In zijn hand hield hij een grooten zak... pralines.

— Als wij met Geo maar geen last gaan krijgen, zei Mon op zijn beurt.

— Geen nood hiervoor, onderbrak Edouard, wij zullen het hem gemakkelijk maken.

En, voor hij op den knop der demarrage drukte, stak hij twee vingers zijner zware hand in 't pralineszakje en daarna in zijn mond, zoodat zijn mooie kaken zich reusachtig opzetten.

— Ju, knabbelde hij, keek eens achter in 't rijtuig, en lachte met al zijn schoone tanden, thans bemorst door chocolade.

De Daimler draaide rond de Grootte Markt, dan een smal straatje in en bolde over een paar bruggen.

— De Schelde ! riep ik.

— Is dat de Schelde ? zei Edouard ongeloovig. 't Is een groote beek. Te Antwerpen is ze twintig malen zoo breed.

— Dat is waar, Eedje, maar als men u een jongetje heette, waart ge ook de kolos niet die ge thans zijt.

Dat snapte Edouard dadelijk en hij antwoordde :

— Jammer genoeg dat ik zoo zwaar ben, 't is veel te schadelijk voor de banden.

Hij keek nog eens misprijzend naar het Audenaardsche beekje en sloeg het vuur in zijn motor.

Wij reden een macadam op die ons naar een hoogen heuveltop voerde tot Nukerke toe. Wij kwamen in het schoonste gedeelte van Vlaanderen en hadden uitzicht op heuvelen en hellingen waarop de zon vlamde.

Rechts ligt 't land van Verriest, van Streuvels, heel, heel in de verte, voorbij Tieghem, op den Ingoygemschen berg.

Streuvels heeft het land ergens beschreven :

«Hier ligt het land open in weidschen praal, uitgemeten al de vier gewesten tot aan den versten einder. En van de hoogte, rondom, golven de lijnen allenthenen neerewaards — de wabberende heuvelruggen — ze deinen zacht, ze klimmen weer, ze kruisen, maar zoo lenig, zoo zwierig als de zwaai van een zwaluw in de lucht.

Het land zelf is als een luthof, een zee van hevig groen, die uitwentelt in zachter tinten en eindigt in een ommekring van teeder blauw, een ommekring zonder einde. »

Naast ons, bezijden de baan, rijdt een fietser, blazend, hijgend, trappend, trappend met schommelend beweeg van zijn lichaam. 't Is een metsersknappe, die huistoe wil. Zijn kleederen zijn wit beplekt. Op zijn rechterwang ligt een klad kalk. Zijn klak schijnt uit een kalkemmer te komen. 't Is twaalf uur. De patatenklok luidt. Uit de donkerte van de half openstaande poort der dorpskerk zien we een man aan 't zeel trekken. We houden stil. Nu hooren we de klok zingen in slepend geluid met een diepe altostem. Er is iets oneindig bekoorlijks in het geluid. 't Zijn artisten die hier, in Vlaanderen, de muziek uit den toren halen, ijverzuchtig op elkander wie 't schoonst zal doen.

Van gindschen heuvel antwoordt een andere klok. 't Gerucht komt tot ons als een zilveren wind.

Overal in 't ronde hooren we thans het twaalfde uur van den dag slaan en hierop ritselt een lange waai muziek over het heuvelland.

De metsersknappe is van zijn fiets gestegen, heeft zijn vuile klak

in zijn hand genomen en slaat een kruis. Hij is zichtbaar verheugd dat hij wat uitblazen mag en bidden kan.

Daarboven trompt het Angelus. We denken aan Gezelle's «Pardoent!» waarop Lodewijk Mortelmans zoo'n passende muziek schreef :

't Pardoent !
En op de klokke slaat Gods Engel
In een wolkgewaad,
Ave Maria !

Werkelijk, in dezen schoonen dag, in dit rijke, weelderige land, dat golft en nederloopt als een gouden zee, krijgt men lust tot bidden, droomen of zingen. De aarde is er gekneet door tooverhanden en gedegen tot dien wonderbaren grond waarop de oogst schittert in de rijpheid van zijn weelde.

Wij rijden nog hooger en verder. Hoe meer kracht de Daimler moet inspannen, hoe flinker hij loopt. Het wordt een prachtige rit, de motor snort en ronkt, met de regelmatigheid van een schwadron galoppeerende paarden.

Edouard is stil geworden. Hij is een en al oplettendheid. Zijn zware lippen liggen stijf op elkander en het minste geluid vangt hij op. Zijn oogen zijn strak op den breeden spiegelweg gevestigd. Zijn sterke handen schommelen het stuur over en weder. Er is niemand zoover hij zien kan en in snelheid van 80 in 't uur bereiken wij den top van den hoogen berg.

Onze vriend schakelt de snelheid af en remt zachtjes.

De weg daalt aanvankelijk zacht, doch weldra in sterker helling. De boomen schieten langs ons heen. Wij zien, te allen kant, de hooge heuvels, torsend hun boschrijke ruggen tot tegen de verre einders.

Wij zien ook boomen, krachtige, breeduitgestrekte kanada's, die Stijn Streuvels ergens beschreven heeft in zijn gespierde, breed opgezette taal. Boomen die tot tegen de wolken reiken, reuzen van het land, groote standaards op 't blakke veld, overheerschend de zware kleigronden, met hun reuzenkoppen.

De hemel wordt overtrokken. Koepels van niet te schatten grootte zetten op, men weet niet van waar, hun randen gloeien als wit, smiltend ijzer. In het Oosten drijven sneeuwkoppen als werelden zoo groot, dicht opeengepakt, met koperen boorden. De zon valt aan en vecht met al het grootsche geweld van haar macht. Vermillioenen kleuren doorboomen de ontzettende gevaarten die hun baren tegen elkander opkruien als ijsschotsen in verre Poolzeeën. Hier en daar kleurt de buitenkant eener wolk grauw als lood, zwaar van elektriciteit en steekt massief en donker af tegen den verblindenden nakker van een door de zon beschenen wolk. Er draaien gevaarten in de lucht als spookmolens, grootsch van aanzien, gedrochtelijke monumenten die met ontzetting slagen.

Door 't barnen van de elementen is de warmte tot hitte gepoeierd en doet de kruinen der boomen zwaar neerhangen.

Een onweder broeit. We zien hier, op deze helling, een halve wereld overstroomd met schitterende massas, die de lucht tot een ongezien schouwspel maken. De zon bijt verzengend, haar woede scheurt hier en daar het wolkensofthof en wit, heet bloed stroomt in felle gloriegarf door een wolkenwonde als een snijdend zwaard.

Onder ons, in 't groen verscholen, met een prachtigen, beboschten, vorstelijken inrij, ligt Ronse, schiet dan naar omhoog en dekt een nieuwen heuvel met haar huizenrijen.

Ronse ligt als in een meer van grijzen nevel. Eensklaps priemt door een kapotte wolk de vurige zon en toovert het goud van den helderen zomerdag over torens en daken. 't Is als een zoeklicht in den nacht waarvoor men één oogenblik de oogen dicht nijpen moet.

En in dat licht en in die zon rijden wij de smalle straat op, die naar 't hart der stede voert, zachter, zachtjes tusschen de vele naar huis gaande werkmenschen, met al de kalmte en de behendigheid van den knappen Edouard. De Daimler hijgt als een paard der vier Heemskinderen, met onverwoestbare kracht en ingetoomde drift.

Wij kijken overal rond, maar vinden niet wat wij zoeken.

Er moet ergens in de stad een oud gasthof zijn, Lison geheeten. Men had het ons ten zeerste aanbevolen. Men kan er eten, voor weinig geld, als op de kermis bij Pallieter.

Wij hadden allen een razenden honger, zelfs Geo, die de laatste praline tusschen zijn tanden kraakte. De steeds flegmatieke Mon werd baloorig en Raf riep voor de vierde maal : «Waar is nu, verdraaid, die Lison?»

Stop!

Wij vragen aan een werkman den weg naar de Groote Markt.

— Ha! zegt hij, en er verschijnt iets vroolijks in zijn oogen, als bij een Parisien dien men over den Eiffeltoren ondervraagt. Ha! ge moet zeker naar Lison!

— Inderdaad!

— Wel, rijdt wat achteruit, neemt de eerste straat daar, 't is de Peperstraat. Oui, rue du Poivre! Dan komt ge op de Groote Markt, rechts zult ge Lison van verre zien.

Zoo geschiedde 't. Op de Markt zagen wij een lange rij autos voor Lison staan, want Lison is vermaard, den lande door en vóoral Franschmans komen hier als naar een bedevaart van zinnelijke devotie.

De groote gelagzaal is gevuld met bezoekers die, in 't vooruitzicht goed te eten, er een port binnengieteren. Wij hebben geen aperitief noodig. Van zes uur, dezen morgen, zijn wij op en de honger bijt aan de wanden van onze maag.

Wij treden de groote eetzaal binnen. De reuzengestalte van Edou-

ard maakt sensatie. Vóóral de vrouwen kijken naar den kolos met zijn machtigen kop, waarboven als een kroon de prachtige lok ligt, naar zijn blozend gelaat, waarin twee vriendelijke oogen levenslustig schitteren, naar zijn door-en-door goedaardig uiterlijk en zijn ietwat weelderigen mond, die bij 't lachen een dubbele rij schoone, witte tanden vertoont. Ze stooten elkander aan en ik hoor een jonge dame zeggen :

— Wat een scheun menneke !

Mon meent dat 't kompliment voor hem bestemd is, strijkt men zijn fijne vingertjes over zijn kroezelhaar en buigt ten heuschen groet.

Edouard zegt niets, maar zet zich vastberaden aan tafel, neemt het bruin gebakken Fransche brood in zijn handen, breekt er een grooten homp af en maalt het tot fijnen deesem, begeerlijk als een uitgehongerde.

— Nu nog wat essence ! mompelt hij.

Hij giet een halve karaf boven 't brood en zegt dan tevreden :

— Goddank ! Nu is 't ergste voorbij, want ik geloof dat ik flauw ging vallen. Baas, dien maar op en... veel.

Veel ? 't Was onmenschelijk wat daar allemaal keurigs voorgescheteld werd.

Drie volle uren zaten wij aan tafel bij honderd vroolijke gezellen. Wij waren het onbenullige Ronse vergeten dat alleen nog bestond voor ons uit deze vooreeuwsche gasterije. Wij kletsten over allerhande spijsen, over kunst en literatuur, over menschen en dieren. Geo citeerde een heelen boel verzen van Carco, Verlaine, Francis Jammes, verzen zoo zoet als de verorberde pralines. Mon etymologeerde over Tokelaters en Antwerpsche uitdrukkingen, Raf gaf ons kostelijke grappen uit zijn frontleven en Edouard at, at in evenredigheid van zijn reuzenmaag.

Ten slotte stond Raf op, gespte zijn gilet los en riep als een gelukzalige :

— Schei er nu maar uit, ik kàn niet meer !

LODE OPDEBEEK

OP REIS IN VLAANDEREN

Menschen. Dieren. Steden. Dorpen. De Zee.

Pentteekeningen van Edmond Van Offel.

TWEEDE UITGAVE

L. OPDEBEEK .— UITGEVER — ANTWERPEN
1930

Inhoudstafel.

	Blz.
Van Brussel naar De Panne	5
Van De Panne naar Ieper	13
Ieper	19
In 't land van Brugge	28
Lisseweghe's toren	38
Knocke	40
Een plezierreisje met muziek	53
Naar Audenaerde	59
Naar Kortrijk en verder	73
Het herstelde Ieper	87
Langs de wegen	97
Een beroerde nacht	104
Varkenskermis	112
Panem et Circenses	126
Terug aan Zee	129
Huistoe	138